

Moeilijk jaar met Interview met de penningmeester

Ruud Koedijk is

penningmeester van het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Kerk Amsterdam.

Hij maakt elk jaar de jaarrekening (zie pagina 23), waarin de kerkrentmeesters verantwoording afleggen over het financieel beleid van het afgelopen jaar.

Samen met de andere leden van het College stipfelt hij nieuw financieel beleid uit.

Wat drijft hem bij zijn vrijwilligerswerk voor de kerk? Hoe kijkt hij terug op het afgelopen jaar waarin de kredietcrisis onverwacht losbrak. In hoeverre treft die crisis de kerk? Moeten we ons zorgen maken? Hoe ziet hij de toekomst?

Hanna van Dorssen

Ruud Koedijk. Foto: Sjaak Ramakers.

Rode draad: vrijwilligerswerk

Ruud Koedijk, opgeleid als registeraccountant, is vanaf 2001 actief als penningmeester voor de kerk. Eerst van de gereformeerde kerk van Amsterdam, na de fusie van de hervormde gemeente en gereformeerde kerk van de Protestantse Kerk Amsterdam. Vrijwilligerswerk speelt een grote rol in zijn leven. Hij ontmoette zijn vrouw toen zij beiden als leidinggevend vrijwilligerswerk deden bij de padvinderij. Hij was een poos jeugdoudering en deed veel vrijwilligerswerk voor sportverenigingen. Door zijn internationale carrière in het bedrijfsleven, hij was van 1993 tot en met 1998 voorzitter van het bestuur van KPMG, was er gedurende die periode geen tijd voor vrijwilligerswerk. Maar hij heeft de draad daarna gelijk weer opgepakt. Vanaf 1999 gedurende negen jaar als voorzitter van Artis en vanaf 2001 als lid van het College van Kerkrentmeesters.

Investeren in mensen

‘Het College van Kerkrentmeesters beheert de materiële goederen van de Protestantse Kerk Amsterdam. Denk aan kerkgebouwen en ander onroerend goed. In onderhoud van gebouwen gaat veel tijd, geld en werk zitten. Daarom is ons beleid al enkele jaren: investeren in mensen en niet in stenen. Door gebouwen te verkopen, geen kerkgebouwen maar ander onroerend goed, werken we er naartoe dat er minder tijd en aandacht nodig is voor gebouwenbeheer. De opbrengsten van verkochte gebouwen zetten we om in effecten, zodat we ook op de langere termijn hiervan profijt hebben. Dat betekent wel dat er een beleggingsstatuut nodig is. Het College heeft dat opgesteld. Daarin staat bijvoorbeeld dat wij een defensief beleggingsprofiel hanteren. Dat betekent dat de Protestantse Kerk Amsterdam niet risicovol belegt. Dat heeft ervoor gezorgd dat we in deze tijd van kredietcrisis minder verlies hebben geleden dan organisaties die risicovoller beleggen. Maar in zo’n profiel staat meer, bijvoorbeeld dat

wij als kerk kiezen voor bedrijven met aandacht voor duurzaamheid en dat er niet wordt belegd in militaire fondsen of in bedrijven die gebruik maken van kinderarbeid. Uit acht vermogensbeheerders zijn er uiteindelijk drie gekozen, die namens het College het vermogen beheren van de Protestantse Kerk Amsterdam. Als penningmeester van het College houd ik daar toezicht op. Maar dat niet alleen. Ik houd ook toezicht op het betalen van alle kosten die de kerk heeft, zoals de salarissen van organisten en kosteren en van de mensen van het kerkelijk bureau en de onderhoudskosten voor gebouwen. Daar is elk jaar al met al zo’n vijf miljoen euro mee gemoeid.’

Bijbel nodigt uit tot reflectie

‘Wat mij motiveert om dit werk voor de kerk te doen, is dat ik graag wil helpen om de dalende inkomsten en ledentallen om te keren en een wervende kerk te zijn. Ik wil de kerk graag doorgeven aan de volgende generatie. En dan bedoel ik geen verzameling kerkgebouwen, maar

uitzicht op herstel

een levende, enthousiasmerende gemeenschap. Wat mij zelf in de kerk het meest raakt, zijn Bijbelverhalen. Die zetten je steeds opnieuw aan het denken. Je wordt door die verhalen keer op keer op het andere been gezet. Er staan tal van organisatieadviezen in de Bijbel. Of kijk eens wat de Bijbel zegt over leiderschap. Ieder verhaal heeft iets bijzonders, daagt je uit. Waarom bijvoorbeeld klinken de namen van die vroedvrouwen wel, die tegen het bevel van de Farao in kinderlevens redden, en klinkt de naam van Farao niet? Dat zet je aan het denken, nodigt uit tot reflectie.'

Is 2008 financieel gezien alleen een jaar van verlies?

'Nee, beslist niet. We hebben inderdaad een slechter resultaat dan vorig jaar. Maar dat komt niet alleen door de kredietcrisis. Het komt ook omdat we extra uitgaven hebben gedaan voor kerkvernieuwing en dat is wat mij betreft geen verlies, maar juist goed nieuws. Zo hebben we geprobeerd om rond de grote feesten meer naar buiten te treden. Met Pinksteren hadden we het Pinksterfestival, dat veel mensen op de been bracht. Met Kerst stonden er uitnodigende advertenties in de krant om een kerstdienst bij te wonen. Een aantal predikanten volgde een mediatraining. In de Oude Kerk was aan het einde van het jaar het Eindejaarsrequiem en we droegen bij aan het project 'Zingeving op de Zuidas'. Stuk voor stuk vernieuwende activiteiten waarmee we de Protestantse Kerk Amsterdam meer zichtbaar hebben gemaakt.'

Papieren verlies?

'In de verantwoording bij de jaarrekening (zie pagina 23) noem ik de waardedaling van ons vermogen voor het grootste deel 'een papieren verlies'. Ik bedoel daarmee dat we de effecten die we aankochten, nog steeds in ons bezit hebben. Ze zijn op dit moment alleen zeven miljoen minder waard dan een jaar geleden. Als we rustig afwachten tot de economie

weer aantrekt, kunnen we dit verlies weer inlopen. Met geduld en goed beleggingsbeheer dat is gericht op de lange termijn, moet het goed komen, alhoewel je het natuurlijk wel altijd kritisch moet blijven volgen. Naast dit papieren verlies is er ook een echt verlies van zo'n zeven ton. Dat komt omdat we een deel van onze effecten wel hebben verkocht en omgeruild voor andere effecten.

Ons vermogen is sterk genoeg om het tekort op te vangen

Daarbij hebben we geld verloren. Het moeilijkste moment het afgelopen jaar vond ik de maand augustus. Het was toen nog helemaal niet duidelijk hoe de kredietcrisis zich zou gaan ontwikkelen. Wel duidelijk was dat er banken waren die het gevaar liepen om te vallen. Dat gebeurde ook daadwerkelijk in de Verenigde Staten. Maar pas later zijn regeringen voor banken garant gaan staan. Wij hadden als kerk zo'n 17 miljoen in deposito's, dan staat je geld op spaarrekeningen met een vrij hoge rente. Het leek toen heel onverstandig om dit spaargeld te laten staan bij de bank. Je zou het zomaar kwijt kunnen raken. Niemand wist goed wat wijsheid was, het was echt een dilemma. We kozen er voor om van die 17 miljoen effecten te kopen. Op die effecten is helaas in het laatste kwartaal van 2008 flink verloren. Gelukkig hebben we in 2008 ook geld aan ons vermogen kunnen toevoegen: 4,2 miljoen door de verkoop van een pand.'

Is de kerk een miljoenenbedrijf?

'Het klinkt vreemd, maar de kerk is inderdaad een miljoenenbedrijf. Het eigen vermogen van de Protestantse Kerk Amsterdam bedraagt 51 miljoen. Vanaf de reformatie, die begon aan het einde van de zestiende eeuw, tot nu toe, is dat vermogen opgebouwd

uit erfenissen, giften, schenkingen van gebouwen, collecten en de verkoop van (kerk)gebouwen.

Van dat vermogen hebben we 5,5 miljoen apart gezet als buffer om eventuele verdere verliezen door de kredietcrisis op te vangen. Nog eens 4 miljoen hebben we opzij gezet voor het Investeringsfonds Wervende Kerk. Hiermee willen we grote projecten financieren waarvoor een flink budget nodig is. Denk aan een nieuwe kerk op IJburg. We zijn bezig om een boot te kopen, die daar als kerkgebouw zal gaan functioneren. Een boot past heel goed bij IJburg, bovendien kun je een boot verplaatsen als het centrum van die nieuwe wijk verder

opschuift. Als de Protestantse Kerk Amsterdam het onderkomen verzorgt, zal de Protestantse Kerk Nederland de kosten voor een full-time missionair predikant op zich nemen, die op IJburg gaat pionieren. Het Investeringsfonds Wervende Kerk is ons durfkapitaal.'

Financiële zorgen of zorgeloos?

'We geven de laatste jaren meer geld uit het verleden uit, dan geld dat we hebben gekregen in het heden. Toch ben ik daar niet ongerust over. De bijdrage van 'levend geld', geld dat mensen vandaag de dag aan de kerk geven, groeit. Dat duidt op enthousiasme bij mensen, op herkenning en erkenning: wat de kerk doet is waardevol. Ook onder onze doopleden van achttien jaar en ouder stijgt het aantal gevers. Die positieve ontwikkeling doet niet af aan het feit dat het tekort van een kleine vier ton, dat we nu hebben, teveel is. Maar ons vermogen is sterk genoeg om dat op te vangen en er is uitzicht op herstel. Daarom maak ik mij geen zorgen. De komende jaren zullen we er hard aan werken om het tekort dat door de crisis is ontstaan, terug te brengen naar nul. Kansen daarvoor zijn er voldoende.'

Hanna van Dorssen is communicatieadviseur van de Protestantse Kerk Amsterdam en lid van de redactie.

